

80. Budapest, V. Szerb utca 9., 11.

Á, Kö

2005. január 10–27. között a Szerb u. 9. sz. műemlék épület udvarán és három részből álló pincéjében kivitelezést megelőző szondázó kutatást végeztünk. Az ásás során az utcára merőleges pinceszárnyban feltártuk az újkori beépítést megelőző középkori ház falmaradványait, déli és keleti zárófalának egy részét.

Március 29. és június 20. között a szomszéd 11. sz. telken folytattuk a munkát. A kutatási terület ÉNy-i felén, 3,5–4 m mélységben tűzhelymaradványok, gödrök nyomai mutatkoztak. Feltehetően a 13. században itt fekvő Szent Erzsébet (Szentfalva) maradványait tártuk fel.

A telek K-i oldalán 2 m mélységben középkori kovácsműhely maradványai kerültek elő. Két – igen rossz állapotban megmaradt – többször megújított kemencét, több vassalakkal teli gödröt bontottunk ki. A telek újkori beépítése megsemmisítette a műhely jelentős részét.

ZÁDOR JUDIT

81. Budapest, V. Váci utca 47/b

Á, Kö

2005. március 9–23. között az Angolkisasszonyok Szent Mihály Plébániájához tartozó pincehelyiségben kivitelezést megelőző szondázó feltárást végeztünk. A pincehelyiség déli zárófalán, keleti és nyugati alsó falsíkján már a kutatás előtt megfigyelhető volt a középkori törtkő falazat. A 50 cm mélységű szint süllyesztése során a helyiség ÉK-i végén négyszögletes (140×140 cm) mészkő falazatú kút került elő. Belőle 13–14. századi házi kerámiát és nagyszámú üvegtöredéket (pohár, palack) tártunk fel. A kút feltehetően egy épülethez tartozott, amelynek mészkőfalában három gerendafészket találtunk. Mivel a kutatási területünkön kívül esett a ház többi része, így semmilyen közelebbi adatot nem ismerünk annak nagyságáról és funkciójáról.

Feltárási területünk déli oldalán a kúttal egy szintben, a sárga homokos altalajban szürke és fekete 13. századi edénytöredékek kerültek elő. Körülöttük tüzelésnyomokat figyelhettünk meg. Feltehetően Pest korai beépítésének maradványait tártuk fel.

A jelenleg É-D irányú, hosszanti pincehelyiséget csak később, a 15–16. században építették. A helyiség középső sávjában egymással szemben öt-öt 50–80 cm átmérőjű, feltehetően tárológödör került elő. Betöltésük középkori és újkori kerámia, valamint állatcsont volt.

Munkatárs: Fényes Gabriella régész.

ZÁDOR JUDIT

82. Budapest, V. Váci utca 76.

Kö

2005. május 25. és június 7. között kivitelezést megelőző szondázó feltárást végeztünk az épület udvarán. A középkori járósíntet 3,5 m mélyen tártuk fel. Egy épület köves omlásrétege, továbbá tűzhelymaradvány, közép-

kori kerámiatöredékek kerültek elő. A kutatási területünkön kirajzolódtak az újkori beépítés különböző fázisai, járósíntjei és csatornarendszere.

ZÁDOR JUDIT

83. Budapest, XI. Kőérberek–Tóváros-lakópark U, B, V, LT, N, Á

2005 folyamán folytattuk az előző két évben megkezdett munkálatokat, a lakópark 4-5-6-7. lakótömbjeiben, az északi autóbusszút déli oldalán, a 4-5-ös tömbök teljes alapterületén, a 6-7-es tömbök esetében átlagosan 20 m szélességben a tömbök É-i felén. Emellett elvégeztük a tömböket elválasztó, É-D-i irányú utak feltárását is.

A kutatás során 227 őskori és népvándorlás kori régészeti jelenség került elő. Az idei ásás során a leletek kor szerinti megoszlása jelentősen eltért a korábbi években tapasztaltaktól. Réz- és középkori leletek ezen a területen már nem fordultak elő, a neolitikum objektumait (egy nagyméretű gödörrendszer és egy kemence) pedig már csak a 4-es tömb ÉK-i sarkában sikerült feltárnunk. Ezzel meghatározhattuk a lelőhely újkőkori megtelepedésének nyugati határát.

Ezzel szemben továbbra is jelentős mennyiségben jelentkeztek a *kora bronzkori* gödrök, amelyek többségükben gazdag leletanyagot tartalmaztak. Kora bronzkori házat továbbra sem találtunk, az objektumok többsége a már korábban is észlelt „kúpos” betöltésű áldozati gödör volt. Betöltésükből nagy mennyiségű állatcsont és kerámiatöredék került elő.

A terület középső részéhez hasonlóan, a 2005-ben feltárt tömbökben is az északi 30–40 m-es sávban találtunk *kora vaskori* leleteket. Négyszögletes alaprajzú, félig földbe mélyített házak, nagyméretű gödörrendszerek és kisebb önálló gödrök jellemezték ezt a korszakot. Valamennyi objektumtípus esetében feltűnő volt a betöltésükből előkerült, erősen átégett faltapasztás-töredékek mennyisége.

Feltártuk az előző években az 5-ös tömbben előkerült nagyméretű É-D irányú *népvándorlás kori* árokrendszer további szakaszait, amely ezúttal K-Ny-i irányban folytatódott a terület É-i részén, az 5-6-os tömbökben. Több helyen megfigyeltük, hogy az árokrendszer, eredeti funkciójának elvesztése után, esetleg agyagkitermelő helyként szolgálhatott, amelyre az árokba beásott, számos, egyébiránt korban azonos leleteket tartalmazó gödör előkerülése is utal. A korszak félig földbe mélyített épületeit az 5-ös tömb D-i és a 7-es tömb É-i sávjában, hat-hét házas csoportokban, egymástól viszonylag nagy távolságban találtuk meg.

A korszak talán legérdekesebb leletei az 5-ös tömb DK-i felében előkerült, feltehetőleg vasolvasztó kemence, és a 7-es tömb egyik többszörösen megújított padlójú háza volt.

A terület Ny-i szélén, az idei feltárási területet lezáró 2. sz. út feltáráskor egy kelta és egy kora Árpád-kori félig földbe mélyített ház is előkerült.

Az *Árpád-kori Kána falu* 2003-ban elkezdett, majd a következő évben tovább folytatott feltárása 2005-ben a terület déli, patakhoz közeli részén található 400 középkori objektum feltárásával zárult le. A 32 földbe mélyített ház az eddig megismert két csoportba osztható.¹⁰ A nagyszámú gödör legtöbb esetben kör alaprajzú, és méhkas alakú volt.

A 2005-ben feltárt területen nagyszámú árok, árokszakasz jelentkezett. Ennek az objektumfajtának a jelenléte azzal magyarázható, hogy a talajerózió miatt a patakhoz közeli, alacsonyabb területen vastagabb humuszréteg maradt meg, így a korábbi mezőgazdasági tevékenységek ezeket az objektumokat kevésbé károsították. Különlegesen mondható a 3806. sz. árok mind méreteiben (az átlagos 20 cm-hez képest mélysége helyenként a 60–70 cm-t is elérte), mind összetett szerkezetében (egy részén 3–4 párhuzamosan futó, néhol egymásba ázott árokszakaszt is megfigyeltünk).

Az előkerült leletek legnagyobb részét a korábbi évekből megismert 12–13. századi kerámiatöredék tette ki. Kiemelendő a két, fejjel lefelé babonás célból elásott ép kerámia. Gödörből került elő több kővel együtt a templom ikerablakához kapcsolható oszlopalapzat, III. Béla bizánci mintára vert nagyméretű bronzpénze, valamint egy aranyozott bronz ládikaveret is.

Munkatársak: Füredi Ágnes, Hancz Erika, Horváth Antónia, Tézer Zita régészek, Németh Borbála egyiptológus, Winkler Mónika, Zandler Krisztián egyetemi hallgatók, Bucskó Mihály, Dobos Csaba Attila, Hancz Krisztina, Koncz Dániel, Németh Katalin, Németh Tibor, Petrik Ildikó, Zöldy Sándor technikusok.

HORVÁTH LÁSZLÓ – HORVÁTH M. ATTILA –
TEREI GYÖRGY

84. Budapest, XI. Spanyol-rét, Madár-hegy Rő, Kő

2005. november 8-án terepbejárást végeztünk a Budaörsi út–Felsőhatár út–Rupphegyi út–belterületi határ–Hosszúréti út által határolt területen (Hrsz.: 1289, 1296, 1528/3).

A terepbejárást a terület déli, az egykori kertészet-hez tartozó részén kezdtük meg. Ez a rész valószínűleg azonos azzal a területtel, amelyen 1960-ban Nagy Tibor sírokat tárt fel. Itt a közelmúltban végzett gépi tereprendezés és fehér kőzúzalék elplanírozása után csak nehezen lehetett tiszta talajfelszínt megfigyelni, a többi részt növényzet borította. Ennek ellenére a felszínen több római kori kerámiatöredéket találtunk.

A terepbejárást a Rupphegyi út–Törökbálinti út–Fatörzs utca által határolt, ÉK irányában egyenletesen

emelkedő zöldterületen, folytattuk. A domboldalon 2005 nyarán gépi tárcsázás folyt, amellyel egy időben a 2005. július 14-én végzett terepszemlén több kora középkori kerámiatöredéket találtunk a Rupphegyi út–Törökbálinti út sarkán. A nyári földmunkák után a területet erősen benőtték a gyomnövények, amelyek jelentősen megnehezítették a felszíni leletek megtalálását. A domb felső részén, kiterjedt felületen, számos mészkőtömböt és meszes törmeléket figyeltünk meg. Könnyen elképzelhető, hogy a dombtetőn egykor római villaépület állt. A területen a bejárás során ugyanakkor csak minimális kerámiamaradványt találtunk.

A Fartörzs utca és a Hosszúréti utca által határolt, viszonylag sík zöldterületet szintén bejártuk. Ennek É-i részén szintén megfigyeltünk egy kisebb köves foltot, ugyanakkor a gyomokkal benőtt területen csak minimális, bizonytalan korú kerámiatöredéket találtunk.

Összefoglalásként megállapítható, hogy a Spanyol-rét területén nyilvántartott régészeti lelőhelyen valószínűleg számos további római kori régészeti emlék lehet. A Madár-hegy Ny-i lejtőjének aljában kora középkori objektumok találhatóak, felső részén pedig elképzelhető, hogy egy római kori villa épületmaradványait figyeltük meg.

Munkatárs: Illés László rajzoló.

GYURICZA ANNA – ÉDER KATALIN – LASSÁNYI GÁBOR

85. Budapest, XIII. Margitsziget, domonkos apácakolostor

Ő, Kő

2005-ben a margitszigeti domonkos apácakolostor helyreállítási munkáiból ez évre a szentély helyreállítását tervezték, melyhez kapcsolódóan elbontották az 1906 körül épült neogótikus Szent László kápolna egy részét. Így nyílt lehetőségünk a szabaddá vált területen a további feltárásokra, melynek során kiszabadult az újkori kápolna alapozása alól a középkor királyi kastély épületegyüttesét D felől lezáró fal. A faltól délre a kápolna alapozási síkját olyan mélyen találtuk meg, hogy az minden korábbi járósínt teljesen megsemmisített. Az újkori építkezések során nemcsak a középkori fal felmenő szakaszát pusztították el, hanem az alapozásba is belebontottak. A terület ez alatt is bolygatott volt, az egész felületen egy 17–18. századi temető Ny–K-i tájolású, egymást bolygató sírjait tártuk fel négy sírrétegben. A temető földjében épülettörmelékeket, valamint szórvány őskori és 13–15. századi kerámiát találtunk. A temető területén korábbi épületekre utaló nyomokat nem tudtunk megfigyelni.

KOVÁCS ESZTER

86. Budapest, XVII. Kanászkút-dűlő R?

2005. június 4. és augusztus 2., majd október 1. és november 15. között szondázó jellegű régészeti feltárást

10 TEREI Gy.: Előzetes jelentés a Kőérberék–Tóváros-lakópark területén folyó Árpád-kori falu feltárásáról. In: Régészeti kutatások Magyarországon – Archaeological Investigations in Hungary 2004. Budapest, 2005, 37–72.